vkj. Tõstamaal Värati külas taluniku pojana, õppis Seli kirikukoolis, lõpetas Riia vaimuliku seminari 1881, oli preestriks Lihulas 1884—96, Sindis 1896—1906 ja Riias eesti Peetri-Pauli koguduses 1906—16; surn. 9. V 1931 ukj. Venemaal Taganrogis. — Rakendunud noore preestrina Lihulas energiliselt vene-õigeusu levitamise tööle, juhtis V. tagajärjekalt usuvahetuslikku liikumist Läänemaal. Hiljemini muutus ta venestuse tööriistaks. Ta propageeris enda toimetusel ilmunud ajakirjus („Vaimulikus Sõnumitoojas" 1904—07 ja „Usus ja Elus" 1908—17) eestlaste usundilist ühtesulamist venelastega. Mitmete eesti rahvuslikkude ürituste kohta avaldas V. arvustavaid kirjutisi. Ka esitas ta eesti tegelaste vastu salakaebusi, mistõttu ta sattus teravasse vastuollu eesti rahvuslikkude ringkondadega, eriti V. Reiman'iga (vt.). Vabadussõja järel ei andnud Eesti võimud V-le sissesõiduluba ta varasema tegevuse pärast. V-i sulest on ms. ilmunud õigeusu katekismuse tõlge ja tööd ning kirjutised: „Üks päev ristiinimese elust" (Riia, 1902), „Ülekohus. Vastus „Postimehe" kirikupolitikaliste kirjade peale" (*ibid.*, 1906), „Vabadus ja Karskus" (Eesti Karskuse Seltside Aastaraamat 1900, lk. 16—23), „Эстонецъ и его пѣстунъ" („Странникъ" 1891), „Мѣстечко Леаль и его окрестности" („Эстляндскія Губернскія Вѣдомости" 1889, nr. 15—16, 18—20) ja varjunime A. Воротинъ'i all „Принципы прибалтійской жизни" (Tall., 1891). Ka tõlkis ta A. Grenzstein'i (vt.) teose „Herrenkirche oder Volkskirche" vene keelde pealkirja all „Эстонскій голосъ въ Балтійскомъ хорѣ", mis ilmus A. Voznessenski kui tõlkija varjunime all Moskvas a-l 1900.

„Usk ja Elu" 1908, nr. 44; „Uus Elu" 1923, nr. 11/12; Tõstamaa-Seli ja Sindi ap.-õigeusu kogudusest, Aleksei Küng'ilt (Pärnus) jm. saadud andmed. *L. L.; T.*

Õ.

ÕIS, vt. VULFF.

ÕUNAPUU, Anton, Vabadussõja- ja sporditegelane, sünd. 26. X 1887 vkj. Pärnumaal Vana-Vändra v. taluniku pojana, omandas üldhariduse Vaki vallakoolis, Vändra khk-koolis, Tallinnas õhtukursusil ja iseõppimise teel; ta õppis Tallinna spordiselts „Kalevi" ainelisel toetusel vabakuulajana Helsingi ülikooli võimlemisinstituudis, mille lõpetas 1913. Seejärel toimis ta võimlemisõpetajana Tallinna keskkooles ja juhatas „Kalevi" jt. organisatsioonide poolt korraldatud mitmesuguseid spordierikursusi. Õ. oli „Kalevlaste Maleva" energilisemaid ja teovõimsamaid organiseerijaid, võttis E. Vabadussõjast osa selle väeühiku tehnilise kompanii ülemana põhja- ja lõunarindel ning sai lahingus Järveküla juures jaan-s 1919 raskesti haavata. Vaevalt paranenud, sõitis ta uuesti rindele ja langes lahingus 2. IV 1919 ukj. Petseri lähedal Suur-Bereznjuki küla juures (maetud Vändras). — Pärast Vene veebruarirevolutsiooni 1917 oli Õ. lühikest aega ka Tallinna 5. jaoskonna miilitsaülemaks ja teotses enamlaste võimuloleku päevil võimlemisõpetajana Tallinna reaalkooli õpilaste organiseerimisel kaitsesalgaks; sellega takistas ta ööl enne Saksa okupatsioonivägede Tallinna saabumist sadama piirkonnas enamlaste röövsalga linnatulekut laevadelt. Õ. pani suurt rõhku spordi populariseerimisele laiemais rahvahulgis ja spordiõpetuse reorganiseerimisele. Ta töötas edukalt ka spordi oskussõnade loomisel. Laulu-ringmängude mitmekesistamise otstarbel avaldas Õ. raamatu „Uued Soome-Rootsi laulumängud" (Viljandi, 1908; 2. tr. 1909). Ka pani Õ. laiema aluse skautide organiseerimisele Eestis.

[J. Annusson], A. Õ. (1920); „Maaliit" 1919, nr. 77; Post. 1919, nr. 70, 73; „Tallinna Teataja" 1919, nr. 82; „Eesti Spordileht" 1920, nr. 13/15; „Kasvatus" 1920, nr. 6, 8/9; Eesti Vabadusristi Kavalerid (1935); koguteos: 28 aastat skautlust Eestis (1939); sõjaministeeriumi arhiivist ja Vändra koguduse õpetajalt saadud andmed. *O. K.*

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 382